

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1448/20

לפני:

כבוד השופט ע' פוגלמן

כבוד השופט ד' מינץ

כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותר:

הרב שמואל אדלר

נגד

המשיבים:

1. מועצת הרבנות הראשית לישראל - ועדת משמעת

2. הרב חיים לסרי

3. יו"ר ועדת משמעת (זמני) זבדיה כהן

4. הרב יעקב סבג

5. עו"ד גולדברג הראל - יועץ משפטי

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותר:

עו"ד סוסן עבדולבאקי; עו"ד הלל בבייב

בשם המשיבים:

פסק-דין

השופט ד' מיניץ:

העתירה דנא מכוונת כלפי החלטת ועדת המשמעת מטעם מועצת הרבנות הראשית לישראל (להלן: **ועדת המשמעת**) (להשעות את הסמכתו של העותר לשמש בכל תפקיד בצוות שחיטת חו"ל למשך שנה, ובחלוף שנה זו, בתפקיד של בודק חוץ או ראש צוות שחיטת חו"ל למשך שנתיים נוספות).

הרקע לעתירה

1. במועד הרלוונטי לעתירה העותר שימש בתפקיד בודק חוץ בצוות שחיטת חו"ל, במפעל בפרגוואי (להלן: **המפעל**). בתחילת חודש אוגוסט 2019 התקבלה ברבנות הראשית לישראל (להלן: **הרבנות הראשית**) תלונה אנונימית, בה נטען כי ביום 3.8.2019 נצפה העותר מגיע למלון עם עובדת המפעל שאינה יהודייה. על פי התלונה, כעבור כשעתיים נצפה העותר יוצא ברכבו מהמלון, כאשר העובדת נסעה עמו ברכבו. לפי הנתען, השניים נסעו למגורי צוות השחיטה, נכנסו לחדרו של העותר ושהו שם במשך הלילה. לתלונה צורפו תמונות רכבו של העותר ושל המלון. לתלונה גם צורפו תמונות נוספות בהן נראה העותר במזנון הצמוד לתחנת דלק יחד עם העובדת האמורה.

2. בעקבות התלונה החליטה "הוועדה להשעיה דחופה" (להלן: **ועדת ההשעיה הדחופה**) (של הרבנות הראשית להידרש לעניין. ביום 8.8.2019 הועברה התלונה לעותר ונמסר לו כי הרבנות שוקלת נקיטת צעדים נגדו. למחרת, ביום 9.8.2019 התקבלה התייחסותו של העותר לתלונה, בה הכחיש את המעשים שיוחסו לו וטען שחלק מאנשי הצוות איתם הוא עובד נוטרים לו טינה, מכיוון שיש בידיו מידע על אודות פגמים בשחיטה שמתבצעת על ידם.

3. ביום 13.8.2019 ביקש מנהל מחלקת שחיטת חו"ל, חבר ועדת ההשעיה הדחופה, את התייחסות ראש צוות השחיטה, הרב אברהם הגר (להלן: הרב הגר) לאירוע, אך בתגובתו נמנע הרב הגר מלהביע עמדתו ביחס לטענות שהועלו נגד העותר. עוד הועבר לוועדה מכתב מיום 14.2.2019 של הרב שאול ואקנין (להלן: **הרב ואקנין**), ששימש בעבר ראש צוות השחיטה בו עבד העותר. הרב ואקנין מסר כי העותר נצפה בעבר עם אישה אחרת בחדרו במשך כרבע שעה וכי היו קשיים בהתנהלותו של העותר אל מול אנשי צוות אחרים.

4. לאחר שוועדת ההשעיה הדחופה עיינה בחומרים שהונחו לפניה, היא החליטה להשעות את העותר מלשמש כבודק חוץ וכחבר בצוות שחיטה. בהחלטתה ציינה הוועדה כי עדויות חברי הצוות בצירוף התמונות מהמזנון ומכתבו של הרב ואקנין, די בהם להוביל להשעייתו המידית של העותר. נקבע כי על פי ההלכה, שוחט ובודק צריך להיות "ירא שמים מרבים". על כן, לא ניתן לאפשר לעותר להמשיך ולשמש כבודק חוץ עד לקיום ברור ודיון לפני ועדת המשמעת מטעם מועצת הרבנות הראשית. יצוין כי אף משיב 5, היועץ המשפטי של הרבנות הראשית, עו"ד הראל גולדברג (להלן: **עו"ד גולדברג**), הביע עמדה כי אין מניעה משפטית לקבל החלטה בדבר השעייתו הדחופה של העותר וכי על בסיס החומר שהוצג, ההחלטה להשעותו היא סבירה. לצד

זאת, עו"ד גולדברג ציין כי ייתכן ואין מקום לנקוט צעד של השעיה דחופה, ומן הראוי להמתין כחודש עד תום עונת השחיטה לצורך קיום בירור לפני ועדת המשמעת.

5. בתום עונת השחיטה, לאחר שחזר צוות השחיטה לישראל, נערכה ועדת המשמעת של הרבנות הראשית (להלן: **ועדת המשמעת**) (לקיים דיון בעניינו של העותר. ביום 2.10.2019 נמסר לבא-כוח העותר זימון לוועדה, לו צורפו מסמכים רלוונטיים נוספים מעבר למסמכים שעמדו לפני ועדת ההשעיה הדחופה. כן פורטה בזימון זהות אנשי צוות השחיטה שזומנו לדיון לצורך מתן עדות.

6. ביום 22.10.2019 קיימה ועדת המשמעת דיון בעניינו של העותר. העותר השמיע את דבריו וניתנה לו ולבאת-כוחו דאז הזדמנות לחקור את העדים שהופיעו במסגרת ההליך. העותר שב והכחיש את הטענות שהועלו נגדו על קיום קשרים שאינם ראויים עם עובדת המפעל, וטען כי התלונה מקורה במניעים אישיים של מספר חברי צוות השחיטה. ביחס לתמונות המתעדות אותו ביחד עם עובדת המפעל במזנון, טען העותר כי ניסה לסייע במצוקה אישית שלה. בד בבד הוא הכיר בכך שהמפגש עמה במזנון היה בגדר טעות בשיקול הדעת. עוד הופיע לפני הוועדה ראש צוות השחיטה, הרב הגר, אשר מסר את התרשמותו החיובית ממקצועיותו של העותר. כמו כן הופיעו לפני הוועדה חלק מחברי צוות השחיטה, ביניהם מר חזי ינון (להלן: **ינון**), (שוחט בצוות השחיטה, אשר העיד שראה את העותר נכנס לבית המלון עם עובדת המפעל, ומר אברהם עזרון (להלן: **עזרון**), (משגיח בצוות השחיטה, אשר תמך באופן חלקי בעדותו של ינון. יתר חברי הצוות שהעידו ציינו בעדותם כי לא ראו בעצמם את האירועים המתוארים בתלונה.

7. ביום 18.12.2019 ניתנה החלטת ועדת המשמעת מושא העתירה. במסגרת החלטתה עמדה ועדת המשמעת על חשיבות תפקידו של בודק החוץ בצוות השחיטה, וכי אם משוחט מן המניין דורשת ההלכה כי יהיה "ירא שמים מרבים", הדברים נכונים מקל וחומר ביחס לבודק חוץ. עוד ציינה הוועדה כי ההליך המשמעי הוא הליך בעל מאפיינים מנהליים, דבר המשליך על רמת ההוכחה הדרושה בנוגע לטענות שהופנו נגד העותר. לאחר מכן התייחסה ועדת המשמעת לשני האירועים שהובאו לפניו, המפגש עם עובדת המפעל במלון והמפגש עמה במזנון. באשר למפגש שהתקיים במזנון קבעה הוועדה כי צפייה בתמונות מובילה למסקנה כי מדובר בהתנהגות שאינה עולה בקנה אחד עם הנורמות המצופות משוחט בצוות שחיטה מטעם הרבנות הראשית. הוועדה מצאה כי מתמונות אלה ניתן להסיק על יחסי קרבה שאינם ראויים בין העותר לבין אותה אישה. באשר לאירוע בבית המלון, הוועדה עמדה על כך ששני עדים העידו שראו את העותר ואת עובדת המפעל יוצאים ברכבו של העותר מפתח בית המלון, ומבלי להכריע במהות הקשר בין העותר לבין עובדת המפעל, לא ניתן לבטל את עדויות העדים שהעידו בעניין. למרות זאת, הוועדה לא מצאה תימוכין לטענה כי העותר בילה עם העובדת את הלילה במגורי הצוות. הוועדה גם נתנה דעתה לטענתו של העותר בדבר מניעיו של ינון בעדותו נגדו, וציינה כי אף אם בבסיס התלונה נגד העותר עמדו מניעים של נקמה, עדיין יש לתת משקל לעדויות נגדו, אותן מצאה הוועדה מהימנות ומבלי שנתגלו בהן סתירות. לאחר בחינת הראיות, הגיעה הוועדה למסקנה כי העותר כשל באופן מהותי בהתנהגותו כבודק חוץ מטעם הרבנות הראשית, וכי התנהלותו פגעה באופן יסודי באמון הציבור באישורי הכשרות של הרבנות הראשית. על כן, לאור הממצאים והמסקנות הנובעות מהם, החליטה הוועדה להשעות את הסמכת העותר לשמש בכל תפקיד בצוות שחיטת חו"ל למשך שנה, החל ממועד החלטת הוועדה להשעיה דחופה. כן נקבע כי למשך שנתיים נוספות יהיה העותר רשאי לשוב ולהשתבץ בצוות שחיטת חו"ל אך ורק לתפקיד של שוחט, בודק סכינים או בודק פנים, התפקידים הזוטרים בצוות השחיטה.

8. לאחר שיג ושיח עם הרבנות הראשית ולאחר שלא עלה בידי בא-כוחו של העותר להביא לשינוי או לביטול החלטתה של ועדת המשמעת, הוגשה העתירה דנא. כאמור, העותר מבקש כי תבטל החלטת הוועדה על השעייתו תוך שהוא מעלה טענות מן הגורן ומן היקב על אופן פעולתה. עיקר טענותיו של העותר הן טענות עובדתיות או טענות הקשורות למהימנות העדים שהעידו לפני ועדת המשמעת. כך, לדוגמה, טוען העותר כי יש לפסול את מכתב התלונה האנונימי שנשלח, את עדותו של ינון ואת עדותו של עזרון. העותר גם ביקש להביא בפניו ראיות נוספות, חלקן חדשות, אשר מוכיחות, לשיטתו, את טענותיו בקשר להליך בעניינו. טענותיו

המשפטיות של העותר הן כי החלטת ועדת המשמעת להשעותו היא החלטה בלתי סבירה ובלתי מידתית, וכי נפגעה זכותו להליך הוגן.

9. המשיבים בתגובתם טענו כי דין העתירה להידחות הן על הסף והן לגופו של עניין. לטענתם, העתירה אינה מגלה כל עילה להתערבות שיפוטית, שכן ההחלטה שהתקבלה בעניינו של העותר לאחר שמיעת עדויות וטענות הצדדים, היא החלטה מקצועית וסבירה בנסיבות העניין. כמו כן דין העתירה להידחות גם בשל אי צירוף משיבים רלוונטיים. לטענתם, נוכח הטענות הקשות אותן מעלה העותר בעתירתו כלפי חבריו לצוות השחיטה, היה מקום לצרפם כמשיבים לעתירה ולאפשר להם להתייחס לטענות אלה.

דין והכרעה

10. לאחר עיון בעתירה, בתגובה המקדמית ובנספחים שצירפו הצדדים, נחה דעתי כי דין העתירה להידחות על הסף בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית (ראו: בג"ץ 5178/15 שוורצמן נ' הרבנות הראשית לישראל, פסקה 6 (20.9.2015)). הרבנות הראשית אחראית לכשרות בשר בקר הנשחט בחוץ לארץ ומיובא לישראל כאשר הוא נושא חותם כשרות של הרבנות. לשם מתן תעודות הכשרות, מפקחת הרבנות על צוותי השחיטה מטעמה בחו"ל (צוותי שחיטת חו"ל) לצורך הוצאת תעודות הכשר על פי דין (בהתאם לחוק בשר ומוצריו, התשנ"ד-1994). ברי, כי ללא פיקוח ראוי, עלולה הרבנות להעניק תעודת ייבוא לבשר שאינו כשר ובכך להכשיל את הציבור שומר הכשרות. ויודגש, הפיקוח על צוותי שחיטת חו"ל הוא מורכב, נוכח המרחק והניתוק הגיאוגרפי בין ישראל לבין המדינות בהן פועלים צוותי השחיטה (בג"ץ 5061/04 בן-שימול נ' הרבנות הראשית לישראל, פסקה 12 (21.1.2007)). על כן קיימת חשיבות רבה בהקפדה יתרה על כללי הפיקוח והבקרה של צוותי השחיטה המופקדים על כל תהליכי השחיטה והכשרות.

11. למותר לציין את הידוע זה מכבר כי לרבנות הראשית שיקול דעת בנוגע לעמדה ההלכתית אותה יש לאמץ ביחס לכשרות מזון (ראו: בג"ץ 3944/92 מרבק – בית מטבחיים בע"מ נ' הרבנות הראשית נתניה, פ"ד מט(1) 278, 291-292 (1995); בג"ץ 22/91 אורלי ש. 1985 בע"מ נ' הרב הראשי ליבנה, הרב יוסף אבוהצירא, פ"ד מה(3) 817, 822 (1991)). כפי שעולה מתגובתם המקדמית של המשיבים, מלבד הידע המקצועי הנדרש משוחט שיהיה בעל בקיאות בהלכות השחיטה, בהתאם לאמות המידה ההלכתיות, שוחט גם נדרש להיות בעל אורחות חיים, הליכות מוסריות וכללי התנהגות הולמים. על כללי התנהגות אלו לעלות בקנה אחד עם דעת ההלכה הדורשת כי השוחט יהיה "ירא שמים מרבים". דרישה זו מצויה במרכזם של דיני השחיטה (והשוו: בג"ץ 7471/05 בלדי בע"מ נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל, פ"ד סב(2) 370 (2007)).

12. שיבוצם של צוותי שחיטת חו"ל הוסדר על ידי הרבנות הראשית ב"קריטריונים לשיבוץ צוותי שחיטת חו"ל ולאישור בד"צים" של הרבנות הראשית, שאושרו על ידי מועצת הרבנות הראשית ביום 1.9.2014 (להלן: הקריטריונים). (בין היתר, הוסדר במסגרת הקריטריונים הליך ביטול הסמכתם של בעלי תפקידים בצוותי השחיטה, כדלקמן:

3.1. כאמור, הרבנות הראשית הינה הגורם המסמיך את בעלי התפקידים בצוותי השחיטה. לעיתים, מתעורר הצורך בבחינת ביטול הסכמה וזאת כאשר מתקבל מידע לפיו בעל התפקיד אינו כשיר מקצועית לתפקידו, או שאינו מתאים לתפקיד זה.

3.2. כאשר מתקבל מידע כאמור, תפעל מחלקת שחיטת חו"ל לבירור המידע בשיתוף הרבנים הפוסקים ובהתייעצות עם היועץ המשפטי לרבנות, תוך מתן הזדמנות לבעל התפקיד להציג עמדתו.

3.3 ככל שלאחר בירור העניין, סבור מנהל מחלקת שח"ל בהתייעצות עם ראש אגף הכשרות הארצי, הרבנים הפוסקים והיועץ המשפטי לרבנות כי עולה הצורך, לכאורה, בביטול ההסמכה של בעל התפקיד, הוא יעביר את החומר בפני ועדת המשמעת שליד מועצת הרבנות הראשית או לידי הוועדה לבחינת הסמכות, לפי העניין וכפי שיפורט להלן.

3.4 תלונות הנוגעות להתאמת בעל התפקיד לשמש בתפקידו, יועברו לידי ועדת המשמעת של מועצת הרבנות הראשית. תלונות הנוגעות לרמתו המקצועית של בעל התפקיד יופנו לוועדה לבחינת הסמכות שחבריה יהיו:

3.4.1 דיין בבית דין רבני בדימוס.

3.4.2 רב ששימש כרב בית מטבחים ופרש לגמלאות.

3.4.3 מי שניהן בעבר כראש צוות שחיטה בחו"ל מטעם הרבנות הראשית ופרש לגמלאות.

3.5 מנהל מחלקת שח"ל ברבנות ישמש כמרכז הוועדה. עבודת הוועדה תלווה על ידי היועץ המשפטי לרבנות הראשית.

3.6 החלטות הוועדה יינתנו בכתב לאחר שתינתן הזדמנות לבעל התפקיד להביע עמדתו במסגרת שימוע.

3.7 במקרים בהם עולה חשד להתנהלות חמורה או לחוסר כשירות מקצועי של בעל תפקיד בצוות שחיטה, תהיה ועדה שחבריה מפורטים להלן, רשאית בנסיבות מיוחדות להשעות באופן זמני את תוקפה של תעודת ההסמכה של בעל התפקיד וזאת עד לקיום בירור כאמור. חברי הוועדה יהיו: ראש אגף הכשרות הארצי, רב פוסק, היועץ המשפטי לרבנות ומנהל מחלקת שח"ל."

בישיבת מועצת הרבנות הראשית מיום 22.7.2019 הוסדרו סמכויות הוועדות מטעם מועצת הרבנות, ובמסגרת זו אושרה פעם נוספת סמכותה של ועדת המשמעת, בין היתר, "לדון בביטול הסמכה של חברי צוות שחיטת חו"ל לרבנות השעיית ההסמכה, בשל תלונות שהגיעו בעניינם". סמכות זו היא בגדר סמכותה הטבועה של הרבנות הראשית, שהיא הגורם המסמיך שוחטים בהתאם לחוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג-1983 (סעיף 7 לחוק). אפשרות ביטול הסמכתם של צוותי שחיטת חו"ל היא חיונית לשם הפעלת פיקוח אפקטיבי על ידי הרבנות על שחיטה כשרה בחו"ל והשגחה על כך שתעודות הכשר ליבואני בשר אכן יינתנו רק ליבואנים המייבאים בשר שנשחט בהתאם להלכה. במאמר מוסגר יצוין כי שתי עתירות שהוגשו נגד הקריטריונים, אשר לא עסקו בסעיפים הרלוונטיים לענייננו, נמחקו (בג"ץ 749/15 נטו מילנדה סחר בע"מ נ' הרבנות הראשית לישראל; 10.4.2018) בג"ץ 7377/15 נחמיה לחוביץ' בע"מ נ' הרבנות הראשית לישראל (31.7.2018)).

13. במקרה דנן, ההליך המשמעי נגד העותר התקיים בהתאם לקריטריונים, חברי הוועדה בחנו את עניינו של העותר בכובד ראש במשקפיים "מנהליות" ומצאו כי קיימות די ראיות מנהליות על מנת להשעות את הסמכתו. העותר גם זכה לייצוג משפטי בהליך ולהזדמנות לחקור את העדים שהעידו במסגרתו. טענותיו של העותר הן במהותן טענות ערעוריות. דא עקא, הלכה היא כי בית משפט זה אינו משמש כערכאת ערעור על טריבונלים משמעתיים, והתערבות בהליך משמעתי שמורה למקרים בהם התגלתה טעות משפטית מהותית וכאשר הצדק מחייב התערבות זו (השוו: בג"ץ 1494/11 פלוני נ' בית הדין לערעורים של משטרת ישראל (11.5.2011) בג"ץ 8675/10 בן-יצחק נ' בית הדין לערעורים של משטרת ישראל, פסקה 6 (26.4.2011)). בית המשפט לא ייטה להתערב בשיקול הדעת של מי שהוסמך לבחון את הכשירות המקצועית בנושא מסוים, אלא אם הוכח כי שיקול הדעת לוקה בפגם של שיקולים זרים או בפגם אחר מן הפגמים שיש בהם כדי לפסול שיקול-דעת מינהלי (ראו: בג"ץ 7505/98 קורנאלדי נ' לשכת עורכי הדין בישראל, פ"ד

נג(1) 153, 166 (1999) הדברים יפים גם לגבי ועדת המשמעת של הרבנות הראשית, ובענייננו לא נפל כל פגם המצדיק התערבותו של בית משפט זה בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק.

העתירה נדחית אפוא. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ט"ז באייר התש"ף (10.5.2020).